

Verslag

van Marita Cals
onderwerp Verslag omgevingswerkgroep 2 juli 2019
datum 2 juli 2019
plaats Arcen
zaaknr. 2018-Z17094
documentnr. 2019-D72047
aanwezig Rudy de Grootte, Marita Cals vanuit WL

afwezig

Iedereen wordt welkom geheten door Marita Cals, omgevingsmanager van het Waterschap Limburg (WL). We zien dat we met een kleinere groep zijn tijdens deze omgevingswerkgroep, dan normaal gesproken. De uitnodiging van de omgevingswerkgroep is erg laat verstuurd. Dit komt doordat nog zeer recent ontwikkelingen gaande waren met betrekking tot de alternatieven voor de systeemmaatregel, de dijkteruglegging in Arcen. De minister zal aanstaande donderdag 11 juli de systeemmaatregelen bezoeken. Door het regelen en organiseren van dit bezoek en het verder door ontwikkelen van de alternatieven is een regionaal voorstel voor de systeemmaatregel in Arcen opgesteld dat aan de minister wordt voorgelegd. In Arcen-noord is gisteren een omgevingsbijeenkomst geweest over de door ontwikkelde alternatieven in Arcen-noord. Deze zullen we vandaag ook met jullie bespreken, maar we gaan het vanavond ook hebben over Arcen-midden en -zuid. Er zijn ontwerputgangspunten voor de afmetingen opgesteld in overleg met bestuurlijke partners en een praatplaat voor de afwegingen harde keringen. Op de agenda voor vanavond staat het volgende

1. Waar staan we nu
2. Stand van zaken Arcen Zuid
3. Ontwerputgangspunten afmetingen harde keringen
4. Afweging harde kering
5. Vervolgproces harde keringen Arcen midden en VKA Arcen
6. Stand van zaken Arcen Noord
7. Afsluiting

Hierbij wordt voor de inhoud verwezen naar de bijgevoegde PowerPointpresentatie.

1. Waar staan we nu?

Bij Arcen spelen veel verschillende belangen en loopt de dijk door/langs verschillende terreinen. Rudy de Grootte blikt kort terug op de laatste stand van zaken.

2. Stand van zaken Arcen-zuid

In de tussentijd, sinds de vorige omgevingswerkgroep, zijn er twee ontwerpessies gehouden voor Arcen zuid. Een ontwerpatelier stond in het teken van de aansluiting naar hoge grond door het

beschermde Natura 2000 gebied, de Maasduinen. Vooraf aan het atelier heerste de vraag of een dijk wel door een natura 2000 gebied kon lopen. Er is toen tijdens het ontwerpatelier met stichting Limburgs Landschap en de Provincie Limburg gekeken naar of dit haalbaar zou zijn. Dit bleek wel mogelijk te zijn. Door een dijk met een overhoogte te maken kunnen er bomen op de dijk geplant worden. Overhoogte betekent dat er meer grond over de dijk heen komt te liggen en deze hoger en breder wordt. Door deze extra hoogte kunnen de wortels van de bomen in deze laag groeien en wordt de kering beschermd tegen de wortels. In het natuurgebied zal geen rechte lijn getrokken worden voor de kering, dit zal een natuurlijke kronkellijn worden die past in het landschap en de natuurlijke hoogtes volgt.

Het tweede ontwerpatelier heeft plaatsgevonden bij de watermolen. Er komt een dijk om de watermolen heen, daarbij moet de beek de dijk passeren. Ook wordt er gekeken naar mogelijkheden voor een vispassage bij de watermolen. Aan het begin van dit jaar (2019) is hierover een ontwerpessie gehouden, hierbij werd gekeken hoe de dijk, beek en vispassage ingepast kunnen worden rondom de watermolen. Er zijn verschillende beelden gedeeld, zowel van WL als van de IJsvogel. In de ontwerpessie is nog niet gekomen tot één gedragen voorkeursalternatief. Wel is er een basis gelegd met meerdere ontwerpen. De keuze hangt af van de ruimtelijke kwaliteit, kosten en etc. In de ontwerpen is er gekeken naar de zichtlijn vanaf de Schans naar de kasteeltuinen, dit is een belangrijke lijn vanuit ruimtelijke kwaliteit, historie en landschap. Vervolgens buigt de kering af richting de watermolen, waarbij de kering om de watermolen heen wordt gelegd. Voor de vispassage wordt gekeken een technische vispassage (met stenen), wat past bij de bebouwing van de watermolen en de wijze waarop de Lingsforterbeek de dijk kruist naar de Maas. Tijdens de sessie werd ook de wens uitgesproken (door stichting Limburgs Landschap, SLL) de molenvijver te herstellen en mee te nemen in de plannen. Ook werden andere aspecten benoemd zoals parkeren.

Reactie aanwezigen: een deelnemer laat weten het definitieve verslag van de ontwerpessie van de watermolen nog niet te hebben ontvangen. Ook vindt hij dat de prioriteit moet liggen op de bescherming tegen hoogwater, daarna volgt beekherstel en de vispassage

Reactie WL: WL was zich er niet bewust van dat het definitieve verslag nog niet is rondgestuurd. De opmerkingen zijn op het concept-verslag verwerkt en kortgesloten. Andere deelnemers hadden geen opmerkingen op het verslag. Afsproken wordt dat het verslag morgen wordt verstuurd. Rudy verzoekt in vervolg gewoon direct te mailen of te bellen, opdat deze omissie eerder kan worden hersteld. WL heeft ook een opgave voor beekherstel, dit is ook een belangrijke opgave met prioriteit.

3. Ontwerputgangspunten

Er is de afgelopen tijd hard gewerkt aan o.a. de ontwerputgangspunten voor de dijkversterking. Er zijn verschillende uitgangspunten die de hoogte van en type kering bepalen op een bepaalde locatie. De dijken moeten in alle gevallen de veiligheid van het achtergelegen gebied garanderen, maar ze hoeven niet groter dan noodzakelijk. Ze moeten hiermee voldoen aan de wettelijke norm. Hierbinnen kunnen nog bepaalde keuzes worden gemaakt die invloed hebben op afmetingen van de kering. De Ontwerputgangspunten worden per punt toegelicht op de praatplaat (zie: bijlage). Op 10 juli a.s. neemt het Algemeen Bestuur van het waterschap een besluit over de ontwerputgangspunten voor de afmetingen van de dijken. Uitgangspunten die hierop benoemd worden zijn:

- Waterveiligheidsnorm
- Rivierkundige uitgangspunten

Hertogbroek proberen we aan te dragen als maatregel die toekomstig meegenomen kan worden in de plannen en berekeningen die van invloed zijn op het uitgangspunt. Daarvoor zal nader onderzoek nodig zijn. Er is nu een rivierkundige analyse verricht zonder beoordeling op verschillende effecten, kostenraming e.d..

- **Klimaatscenario**

Bij het waterschap kunnen we rekenen met twee scenario's. Dit is de basis en dat is ook vastgelegd in beleid. W+. De ontwerplevensduur gaan we uit van 50 jaar en constructie 100 jaar. Er is gesproken met het KNMI en hieruit kwam ook naar voren dat voor merendeel van de dijken het beste uitgaan kan worden van W+ scenario. Dit proces is ook met de dorpsraad actief gedeeld. Het scenario G geeft: een groter risico op kortere levensduur, eerder opnieuw overlast in de omgeving en hogere kosten.

- **Ontwerplevensduur**

- **Overslagdebiet**

In Nederland wordt uitgegaan van een overslagdebiet. In Friesland kiezen ze bijvoorbeeld voor veel overslagdebiet, omdat er veel ruimte is waardoor het water in het gebied opgenomen kan worden. In Limburg is het standaard uitgangspunt voor overslagdebiet 5 l/s/m. Als het overslag debiet meer is (zoals in Friesland) dan wordt het snel een badkuip in Limburg. WL kiest hier niet voor.

- **Adaptief bouwen**

Op sommige plekken zouden we kunnen kiezen voor adaptief bouwen. Op die plekken wordt toegegroeid naar de opgave. Glas, bijvoorbeeld, hoeft niet op een hoogte voor 100 jaar te worden gebouwd, aangezien glas 50 jaar meegaat. Als de impact op de omgeving groot is kan er bewust voor gekozen worden om uit te gaan van 50 jaar (in hoogte). Voor alles in de grond (qua constructie) of een dijk wordt wel 100 jaar aangehouden.

- **Profiel**

- **Faalkansbegroting**

De dijk kan falen op verschillende manieren. Welke eisen aan welke element worden toegekend kan WL zelf inrichten. Een risico is bijvoorbeeld dat je een demontabele kering niet op tijd is opgebouwd. Voor Arcen midden geldt op basis van dit uitgangspunt, dat de drempelhoogte op ongeveer 16,2 m +NAP uitkomt in plaats van de eerdere aangegeven 17 m + NAP. Ook de hoogte van de kering zal ongeveer 3 à 4 dm lager kunnen worden dan eerder aangegeven is. De dijk in Arcen midden willen we graag op de goede plek neerleggen in een meer rechte lijn in plaats van de huidige zigzaglijn.

4. Afweging harde kering

Over de afwegingen die WL moet maken over het type kering is ook een praatplaat gemaakt (zie bijlage). Deze praatplaat dient als hulpmiddel om het gesprek aan te gaan over welke stappen WL binnen het HWBP maakt en welke afwegingen leiden tot het bepalen van een tracé en type kering. Als er wordt gekeken naar verschillende plekken dan wordt er gesproken over publieke plekken, publiek/private terreinen zoals een einde van een tuin grenzend aan een publiek terrein en private plekken. Demontabele of zelfsluitende keringen worden vooral toegepast bij publieke plekken. Voor private tuinen geldt dat WL in principe niet kiest voor demontabele of zelfsluitende kering. Dit geldt ook voor privaat en op de grens van privaat-publiek.

WL heeft te maken met een financieringsregeling vanuit het HWBP, voor de financiering moeten we voldoen aan bepaalde voorwaarden, waarvan sober en doelmatig het basisprincipe is.

Reactie aanwezigen: Volgens sommige bewoners is het uitzicht vanuit hun huis een financieringsmogelijkheid, hun pensioen.

Op zich is uitzicht geen recht in Nederland. Wel heeft WL mogelijkheden om met de kering die voldoet aan de veiligheidseisen tegemoet te komen aan belangen van de bewoners en bedrijven.

Enkele uitgangspunten voor de kering zijn:

- Harde kering met een rechtopstaand profiel
- Beheerruimte van een groene dijk: 3 m pad op de dijk (dijk vaak 4,5 meter breed vanwege berm), ruimte 2 meter vanuit de teen aan beide kanten binnen en buitendijks, als de dijk door een tuin loopt dan komt er een beperking (beplanting, bebouwing en graven) op de legger. Tuin kan in eigendom blijven maar er geldt wel een beperking in het gebruik hiervan.
- Beheerruimte van een harde kering: er is 1 meter voor beheerstrook nodig zowel binnen als buitendijks en circa 4 meter obstakelvrije zone binnendijks. Dit is een zone die nodig is voor calamiteiten, groot onderhoud en vervanging. In de zone mogen bijvoorbeeld geen schuren, vijvers en zwembaden staan.

Reactie aanwezigen: Volgens bewoners raken ze het woongenot kwijt en kunnen mensen niet meer prettig wonen doordat ze hun schuur en zwembad kwijt zijn. Daar staat geen geld tegenover.

Het waterschap geeft de afweging van verschillende dilemma's op de praatplaat weer, toelichting:

- Als basis wil WL een groene kering.
- Een groene kering lukt en past niet overal, soms is bijvoorbeeld de ruimte te beperkt. Dan wordt gekeken naar de optie voor een harde kering. Een dichte wand, die doelmatig en betrouwbaar is. In veel gevallen komt bij een bebouwd gebied de woon- en leefgenot om de hoek kijken, die meegenomen wordt in de afweging. De leefbaarheid speelt bij publieke plekken, private tuinen en bedrijvigheid (bijv. boulevard of terrassen).
  - Bij publieke plekken: WL kijkt naar opties voor aanheling, hierbij wordt het maaiveld verhoogd, dit kan niet altijd. Optie is dan een glazen/deels glazen kering. Als die optie ook niet wenselijk is dan kan gekozen worden voor demontabele of de uitzondering van de regel zelfsluitende (5x zo duur) kering.
  - Dijk grenst aan publiek en privaat terrein: Hier kijken we eerst naar aanheling. Kan dat niet, dan zou er mogelijk een deels glazen kering komen. Op zichzelf ziet WL hier geen optie voor een coupure. Als er een uitrit is dan zijn er mogelijkheden om de kering te passeren zoals Mook (met een trap). Heb je recht op een achterom/pad dan zou uiteindelijk mogelijk een coupure mogelijk zijn. Dit hangt van de situatie af.
  - De kering gaat door privaat eigendom: Bijvoorbeeld dijk loopt door een tuin. De eerste vraag is; kan er aangeheeld worden. Als dit niet gaat en dit geen oplossing biedt dan kunnen we kiezen voor deels glas of een coupure van 3 meter door de tuin (zodat uw woongenot deels in blijft behouden). De coupure in de tuin begint op de drempelhoogte van 16,20 m +NAP. Vanuit ruimtelijke kwaliteit wordt er sceptisch gekeken naar glas, omdat ze bang zijn voor graffiti en dat soort dingen. Maar beheer en onderhoud van WL heeft aangegeven dat dit met coatings voorkomen kan worden.

Reactie aanwezigen: Zoals in Broekhuizen? Daar is een speciale regeling een rijtje woningen en het hotel.

Reactie WL: In Arcen ligt het hele dorp achter de kering, terwijl het bij Broekhuizen om rijtje woningen gaat. De dijk is alleen voor hun eigen bescherming. En in Arcen beschermt de kering het hele dorp. Bij Broekhuizen is de kering met een lagere norm gebouwd omdat het project veel eerder is gestart (toen golden nog andere normen). Het kopiëren van Broekhuizen naar Arcen is niet mogelijk.

Reactie aanwezigen: Zijn vlonders op de dijk voor een terras bijvoorbeeld een optie?

Reactie WL: Het uitgangspunt is een groene dijk blijft een groene dijk. Voor een terras op de dijk zouden we in de volgende fase kunnen kijken wat de opties zijn. Wel moet de dijk bereikbaar en beheerbaar blijven voor WL.

De omgeving geeft aan liever geen fietspad op de kering te willen. In principe staat WL positief tegenover een fiets-/voetpad op de dijk. Bij veel negatieve invloeden/reacties uit de omgeving weegt het waterschap met bestuurlijke partners dit af. Hierbij geldt dat de gemeente in principe initiatiefnemer voor een fiets-/voetpad (qua financiering en beheer en onderhoud).

Ook werd er vanuit de omgeving gevraagd waarom WL aanwezig was bij een besloten bijeenkomst van enkele ondernemers uit Arcen midden. Rudy en Wout waren uitgenodigd door de ondernemers, waarbij de ondernemers een idee/plan voor een boulevard wilden presenteren aan o.a. WL. Rudy en Wout hebben toen de ondernemers geadviseerd om ook met de provincie/gemeente (voor mogelijke subsidie) en omwonenden te gaan praten om te kijken of de provincie/gemeente er mogelijk geld voor over heeft en of de burens het ook een goed idee vinden. Bij het gesprek was ook de bedrijfscontactfunctionaris van de gemeente aanwezig. Sommige aanwezigen vonden het jammer dat zij niet uitgenodigd waren. Transparantie is erg belangrijk en men moet verschillende ideeën en belangen wel met elkaar delen. Rudy en Wout zullen bij een mogelijk volgend gesprek dit terug leggen bij de ondernemers. WL gaat in beginsel altijd in op uitnodigingen voor gesprekken. Daarbij is het aan de initiatief nemende partij wie er uiteindelijk uitgenodigd worden.

5. Vervolgproces harde keringen Arcen midden en VKA Arcen

Voor Arcen midden (appartementencomplex tot laatste woning waar noord begint) willen we graag na de zomer verschillende ontwerpateeliers organiseren om aan de slag te gaan met de praatplaat harde keringen. Hiervoor hebben we Arcen midden in drieën verdeeld. Bij de indeling is gelet op de situatie en belangen die met elkaar overeenkomen. Voorstel voor de indeling is als volgt:

1. Maasstraat 29 naar het noorden (vanwege brede tuinen en verschillende ligging opties)
2. Maasstraat 3 en 27
3. Tussen la tour Meuse en Alt Arce

Gevraagd wordt om mee te denken over dit proces. In september wordt er een nieuw OWG gepland om ontwerpuitgangspunten en redeneerlijn harde keringen opnieuw te bespreken en het omgevingsproces nader te bespreken.

In ontwerpessie willen we met de mensen de plek en de kering bepalen. Maar komen we er niet uit (we moeten met iedereen tot een uitgangspunt komen) dan zal WL de keuzes maken. Na de zomer willen we graag met jullie naar dit proces kijken en of de indeling een goede is.

6. Stand van zaken Arcen Noord

In Arcen noord hebben we verschillende tracés verkend. Voor het tracé van de Maasstraat naar de aansluiting op hoge grond is gezocht naar een logische lijn die de hoge ruggen in het landschap volgt. Door de dijk teruglegging kan er extra water worden opgevangen. Voor dit alternatief 9B is in maart (2019) een bijeenkomst gehouden voor de bewoners en hebben daarna nog individuele gesprekken plaats gevonden. Hierbij hebben we gekeken naar hoe de dijk door het gebied kan gaan lopen volgens de bewoners/eigenaren. Er is nog niet één tracé uitgekomen omdat het tracé afhangt van de keuze van de minister ten aanzien van de systeemmaatregel (de plek waar tracé 8 rondom de brouwerij uitkomt). Maar de conclusie is wel dat de dijk ingepast kan worden, waarbij perceelsgrenzen en ontsluiting belangrijke randvoorwaarden zijn.

Als WL hebben we met RWS en gemeente gesproken over het dilemma van de dijkversterking op de huidige plek en de systeemmaatregel. We hebben toen samen gekeken of we gezamenlijk tot een plan konden komen die de minister helpt om tot een besluit te komen. Gezamenlijk zijn we gekomen tot enkele geoptimaliseerde alternatieven. Deze alternatieven worden ter plekke toegelicht, waarbij de voorkeur is voor het volgende alternatief. Vanuit Arcen midden gaat de dijk op een gegeven moment over van een harde kering naar een groene kering. De groene kering beschermt de woningen aan de Maasstraat en buigt dan naar de Maasstraat toe. De dijk loopt dan als tuimeldijk langs de Maasstraat en niet op de Maasstraat. Vervolgens ligt de dijk als een soort van lus om de bedrijven bij de brouwerij heen. De dijk ligt strak om de bedrijven heen. Als er een besluit wordt gemaakt over het tracé, dan wordt in de planuitwerking d.m.v. een ontwerpproces de exacte ligging bepaald. Door een lus om de bedrijven heen te leggen blijven de bedrijven bereikbaar met hoogwater. Dit alternatief heeft de voorkeur van de verschillende partijen.

Een ander minder gewild alternatief voor Arcen noord is dat de mogelijkheid voor de toekomstige geul in takt blijft. Er wordt wel een dijk gelegd om de bedrijven bij de Hertog Jan, maar de optie blijft open om de geul tussen de ringdijk en de primaire kering in te maken in de toekomst. Dit is een optie als de minister de keuze over de systeemmaatregel wil uitstellen en de mogelijkheid voor de toekomst wil houden. Dit zorgt voor onzekerheid in het gebied.

De voorkeur van de bewoners is om de huidige dijk te versterken. Diverse bewoners en Englastadir deden 1 juli nadrukkelijk de oproep om een bredere lus om de bedrijven bij de Hertog Jan te leggen.

7. Afsluiting

Iedereen krijgt de praatplaten voor de ontwerpuitgangspunten en de afweging harde keringen mee. In september zal er een nieuwe omgevingswerkgroep worden gepland, waarbij een en ander wordt herhaald en het omgevingsproces wordt besproken

Laatste reacties omgeving: Kan ik ook mijn huis verkopen en de kavel op knippen en een dijkkapartement bouwen?

Reactie WL: Dit is ook afhankelijk van het gemeentelijk beleid. Wil de gemeente wel meer woningen bouwen? Past dit binnen het bestemmingsplan en het dorpsaanzicht? We kunnen niet inschatten of dit haalbaar is.

Is een opblaasbare dijk (de rups) mogelijk een goed middel om in Arcen midden neer te leggen (in het noorden van midden)?.

Reactie WL: De rups is vergelijkbaar met demotabel en heeft dus niet voorkeur. Dat vraagt van waterschap dat je hem naar locatie brengt en daar oppompt. De systemen beschermen het hele dorp. WL heeft de zorgplicht voor veilige dijken en houdt dit zelf in de hand.